

25 OCTOMBRIE - ZIUA ÎN CARE NAȚIUNEA DĂ ONORUL GLORIOASEI ARMATE ROMÂNE

Ziua Forțelor Armate a fost stabilită, pentru prima oară, prin Decretul nr. 125 din 20 iulie 1951, pe 2 octombrie. Decizia a fost motivată de faptul că la acea dată, în anul 1943, I.V. Stalin a aprobat constituirea Diviziei de voluntari „Tudor Vladimirescu”, care - în condițiile regimului prosovietic din primii ani ai deceniului șase - a încercat să se legitimeze drept „nucleul armatei populare române”. După retragerea armatei sovietice din vara anului 1958, prin Decretul nr. 381 din 1 octombrie 1959, s-a stabilit ca Ziua Forțelor Armate să fie sărbătorită la 25 octombrie. Mai mult, în 1958, printr-un Ordin al ministrului Forțelor Armate, s-a revenit la tradițiile unităților și marilor unități cărora li se permitea să-și comemoreze momentele principale din toată perioada existenței lor.

După Revoluția din 1989, au existat mai multe propuneri pentru schimbarea datei de sărbătorire a Armatei Române, una din sugestiile care s-au bucurat de o largă susținere fiind ziua victoriei de la Mărășești, la 6 august 1917. Argumentele acestei propuneri era faptul că, deși „ultima palmă de pământ românesc” fusese eliberată pe 25 octombrie 1944, teritoriul pentru care luptaseră ostașii noștri a trecut, până pe 9 martie 1945, sub administrare sovietică! În plus, Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, teritorii pentru care România a intrat în Al Doilea Război Mondial, rămăseseră pe harta URSS.

Publicația „Historia” notează că, deși armata română contribuise, alături de Armata Roșie, la eliberarea nord-vestului Transilvaniei, sovieticii au impus evacuarea autorităților românești reînțele în patru județe din fostul teritoriu ocupat de Ungaria. Articolul 19 al Convenției de Armistițiu, semnată la Moscova, la 12/13 octombrie 1944, stipula că Transilvania (sau cea mai mare parte a ei) urma să fie restituită României, formularea ambiguă încurajând guvernul maghiar să spere că va obține concesii teritoriale din partea țării noastre. Conform jurnalului liderului comunist bulgar Gheorghii Dimitrov, Stalin le-ar fi spus Anei Pauker și lui Gheorghiu-Dej, în ianuarie 1945, să lanseze ideea că un guvern de orientare comunistă va putea contribui la obținerea nord-vestului Transilvaniei.

La numai două zile de la instalarea prin forță a guvernului Petru Groza, la 8 martie 1945, primul-ministrul român i-a adresat o telegramă lui Stalin prin care i-a transmis dorința poporului român ca Transilvania să fie reinteegrată țării noastre. A doua zi, printr-o altă telegramă, Stalin a răspuns că este de acord cu cererea guvernului de la București. La 13 martie 1945, o ședință solemnă a Executivului, ținută, în mod simbolic, la Cluj, saluta gestul generos al URSS, determinat de faptul că, la București, se afla un guvern care se bucura de încrederea liderului de la Kremlin. Reinstalarea administrației românești în nord-vestul Transilvaniei, o problemă pe care guvernele anterioare în zadar încercaseră să o rezolve, fusese obținută de guvernul Petru Groza în mai puțin de o săptămână de la impunerea sa!

Simbolica jertfei întregitoare

Ziua Armatei este sărbătorită la fiecare sfârșit de octombrie ca un simbol al neșterselor jertfe de sânge prin care s-au reîntregit hotarele de apus ale României în cursul celui de-al Doilea Război Mondial. Adresându-se ostașilor din subordine prin ordinul de zi dat cu acest prilej, comandantul Armatei a 4-a Române, generalul Gheorghe Avramescu sublinia: „La chemarea țării, pentru dezrobirea Ardealului, rupt prin Dictatul de la Viena, ați răspuns cu însuflețire și credință în izbânda dreptății poporului nostru. Tineri și bătrâni ați pornit spre hotarele sfinte ale patriei și cu piepturile voastre ați făcut zăgaz neînfricat dușmanului care vroia să ajungă la Carpați.(...) Zdrobit de focul năpraznic al artileriei și de neconținutele voastre asalturi, inamicul a fost izgonit din Ardealul scump.(...) Azi, când avangărzile trec pe pământ străin, pentru desăvârșirea înfrângerii definitive a dușmanului gândul meu se îndreaptă către voi cu dragoste și admirație pentru faptele voastre de arme. Peste veacuri veți fi slăviți, voi ofițeri și ostași care ați eliberat Ardealul.

Pe cei care au căzut la datorie îi vor preamări urmașii și numele lor va fi înscris în Cartea De Aur A Neamului. Încrezători în destinele neamului și luând pilda de la cei ce au pus Patria mai presus decât viața, continuăm lupta”.

În urmă cu 71 de ani, după lupte grele purtate în cadrul unei operații de amploare ce a implicat cooperarea cu unități și mari unități sovietice, trupele Armatei a 4-a Române eliberau, la granița de nordvest a țării, ultima localitate de pe teritoriul național rămasă sub ocupația ungaro-germană. Izbânda a fost marcată în acea zi istorică prin arborarea drapelului românesc deasupra primăriei orașului de către ostașii Regimentelor 34 și 40 Infanterie din Divizia 9 Infanterie „Mărășești”, din cadrul Corpului 6 Armată, participanți la confruntările acerbe din zona de operații.

Acțiunile militare desfășurate în luna octombrie 1944 pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei, cunoscute sub numele de Operația Cluj, s-au înscris în cadrul Operației strategice **Debrețin** executată de Frontul 2 Ucrainean, a cărei concepție generală prevedea executarea a două lovituri convergente: una principală pe direcția Arad-Debrețin și alta ajutătoare pe direcția Cluj-Debrețin.

În cadrul acestei operații, misiunea Armatei 4 Române era de a trece la ofensivă pe direcția generală Luduș, Bonțida, Jibou, Carei, pentru a nimici forțele principale ale Armatei 2 Ungare și a depăși, la sfârșitul operației, frontiera româno-ungară. S-a hotărât purtarea loviturii principale cu Corpul 6 Armată în flancul stâng (Diviziile 7, 9 și 21 Infanterie) și o altă lovitură la flancul drept cu Corpul de Munte (Diviziile 3, 6 Infanterie și 1 Munte) având între ele o grupare de legătură (Corpul 2 Armată cu Diviziile 20 Infanterie, 8 Cavalerie), Divizia 11 Infanterie fiind păstrată în rezervă. Ofensiva s-a desfășurat în trei etape.

Într-o primă etapă (9-11 octombrie), dispunând de 9 divizii (trei divizii fiind date ca întărire Armatei 27 Sovietice), Armata 4 a declanșat ofensiva la 9 octombrie pe un front de 70 km, rupând succesiv aliniamentele de apărare ale inamicului de la linia de contact (între Târgu-Mureș și est Turda) și până în fața înălțimilor imediat vest de Someșul Mic. La 11 octombrie a fost eliberat cel mai mare oraș din Transilvania - Clujul - de către Diviziile 18 Infanterie și 2 Munte, care au învăluit orașul pe la nord-est și, respectiv, pe la vest și de forțe sovietice din Corpul 104, care a acționat frontal.

În cea de-a doua etapă (14 - 20 octombrie) trupele Armatei a 4-a au executat, împreună cu trupele sovietice vecine, o urmărire viguroasă a inamicului prin „Poarta Someșului”, au zdrobit rezistențele opuse de ariergărzile acestuia, au rupt aliniamentele de apărare organizate pe culmile muntoase Lăpuș, Mezeș, Făget și au ajuns la vest de Munții Apuseni în Câmpia Tisei. Tot în această etapă, Divizia 2 Munte a înaintat pe direcția Huedin, Ciucea, Aleșd pe valea Crișului Repede, la 18 octombrie trecând frontiera româno-maghiară.

În cursul celei de-a treia etape a operației (21- 25 octombrie) a fost realizată eliberarea completă a teritoriului național de sub ocupația horthystă. Ofensiva a fost reluată în dimineața zilei de 22 octombrie cu Corpul 6 Armată pe direcția Sărmășag, Carei și Corpul 2 Armată pe direcția Belting, Bighiș. La flancul drept al Armatei 4 spre Satu-Mare a acționat în continuare Armata 40 sovietică, iar la flancul drept Armata 27 Sovietică. Atacul pentru eliberarea orașului Carei a fost dat în a doua jumătate a nopții de 24 spre 25 octombrie printr-o manevră dublu învăluitoare: frontal cu Divizia 9 Infanterie, iar pe la sud cu Diviziile 18 și 3 Infanterie din Corpul 6 Armată, în timp ce Divizia 21

Infanterie, din Corpul 2 Armată, a învâluit localitatea pe la nord. Astfel a fost eliberat la 25 octombrie 1944 întregul Ardeal de Nord.

Amintirile unui martor ocular

În volumul „Veteranii pe drumul onoarei și jertfei 1941-1945”, apărut în anul 1998 la Editura „Vasile Cârlova” din București, generalul (r) Dumitru Ghițescu, fost șef al Biroului Operații al Diviziei 9 Infanterie evocă, printre altele, momentele dramatice trăite alături de ostașii români eliberatori: „Divizia 9 Infanterie a dus lupte în zilele de 22-25 octombrie, în legătură la dreapta cu Divizia 21 Infanterie, iar la stânga cu Divizia 18 Infanterie. Condițiile au fost grele, deoarece inamicul rezista cu înverșunare, disputând terenul pas cu pas; el avea mult armament automat, artilerie și aruncătoare și folosea pe scară largă minele antiinfanterie. Pentru lichidarea rapidă a rezistențelor întâlnite, unitățile noastre se fixau de regulă de front și pătrundeau prin intervalele libere, lovind inamicul în flanc și în spate.

Vremea nefavorabilă avantaja mult pe inamic.

Din această cauză, se făceau eforturi mari pentru deplasarea armamentului greu și a artileriei până în apropierea liniei de contact, în vederea folosirii tragerilor directe. În acțiunile noastre, populația ne-a dat un prețios sprijin, alăturându-se ostașilor, ajutând la deplasarea armamentului, furnizând informații despre inamic, însoțind trupele noastre prin locurile acoperite și frământate, mai puțin cunoscute. Între 22 și 24 octombrie, divizia a dus lupte grele pentru cucerirea fermelor Bergel și Silber aflate la est de Carei, puternic organizate pentru apărare.

În seara zilei de 24 octombrie, după ce rezistențele inamice din față au fost lichidate, unitățile au luat contact cu apărarea de pe marginea orașului, fiind oprite aici de foc puternic.

Pentru 25 octombrie, comandantul diviziei a hotărât să atace de front cu Regimentul 40 Infanterie și să manevreze cu Regimentul 34 Infanterie pe la est de oraș. Atacul a fost precedat de o puternică pregătire de artilerie, schimbul de focuri lăsând impresia unui cazan clocotind. Sub acest paravan, grupe de pionieri au deminat terenul, creând culoare de pătrundere.

La semnalul stabilit a început atacul care s-a dat cu mare avânt și către orele 10 dimineața orașul Carei a fost complet eliberat. Batalioanele din primul eșalon au continuat energic acțiunea și, alungând inamicul peste frontieră, eliberau astfel ultima brazdă de pământ românesc.

Am asistat atunci la scene impresionante: bătrâni, tineri și copii cu ochii scâlțați în lacrimi de bucurie ne-au ieșit înainte și am sărbătorit împreună clipele de neuitat ale eliberării. Erau în aceste gesturi sincere ale unor oameni strâns legați sufletește de sfânta vatră strămoșească cel mai frumos dar ce putea fi adus vitejilor noștri luptători, armatei române, poporului român”.

Un bilanț onorant

În războiul împotriva Germaniei și Ungariei, Armata Română a executat operațiunile de curățirea teritoriului propriu de germani, în care a capturat 53.159 prizonieri, din care 14 generali și 1.224 ofițeri.

În aceste operațiuni, lupte importante au avut loc la București, în zona petroliferă (Ploiești), în zona Turnu Severin - Orșova, în Dobrogea (Cernavodă - Fetești) și în porturile de pe Dunăre.

În același timp, Armata Română a efectuat și acoperirea frontierei de nord-vest a țării, precum și pe Dunăre. Ulterior, după concentrarea grosului forțelor sovietice și române, Armata Română a participat alături de Armata Roșie la operațiunile pentru eliberarea Ardealului de Nord, la operațiunile din Ungaria și la operațiunile de eliberarea Cehoslovaciei.

În aceste operațiuni, Armata Română a cucerit și eliberat 3.831 centre populate (dintre care 53 orașe și 180 centre importante). Astfel, în Ardealul de Nord au fost eliberate 873 localități, din care 8 orașe, în Ungaria - 1.237 localități, dintre care 14 orașe și 76 centre importante iar în Cehoslovacia - 1.722 localități, dintre care 31 orașe și 86 centre importante.

În plus, Armata Română a participat efectiv la cucerirea și eliberarea a 846 centre populate, plus 18 localități importante și 8 orașe mari (Cluj, Oradea, Satu Mare, Debrețin, Budapesta, Košice, Luceneț

și Bratislava).

MARIAN MOȘNEAGU

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*